

KERESZTY BÉLA

Az új társasági törvény a hitelezők érdekeinek védelmében

I. Az új társasági törvény előzményei

Faktum: a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvénnyel (Gt.) jött létre hazánkban a magántulajdon és a magánvállalkozások teljes körű törvényi legitimitása. Ehhez a Gt. egyrészt felhasználta az 1875-ös Kereskedelmi Törvénykönyv hagyományait, így pl. a jogi személyiség nélküli közkereseti- és betéti társaság esetében, másrészt a közelmúltból merített az 1968-as gazdasági reform után kialakult úgynevezett szocialista társulási jog tapasztalataiból (gazdasági munkaközösségek, közismert nevükön gmk-k, kisszövetkezetek stb. megalakulásával és működésével kapcsolatosan), ugyanakkor adaptálta a nyugat-európai kontinentális társasági jogok modernizációs törekvéseit – főként a német jog alapján, pl. a részvénytársaság szabályozását illetően.

Minden túlzás nélkül állítható, hogy az 1988. évi törvény a maga nemében korszakalkotó volt, miután támaszkodott a történeti előzményekre és a komparatív szempontokat sem hagyta figyelmen kívül. Ezzel együtt a gyakorlati tapasztalatok, s nem különben a magyar társasági jognak az Európai Unió irányelveihez való közelítése elkerülhetlenné tették új törvény megalkotását többek között azért is, mert nem kellőképpen érvényesült a hitelezővédelem a törvényben. Az élet, a jogalkalmazási gyakorlat is bizonyította, hogy „1988-ban a magyar jogalkotás elsődleges célja – a korábbi szocialista berendezkedés állami dominanciájára tekintettel érthetően – az volt, hogy a vállalkozói szabadságot, és ennek keretében a társaságalapítást megkönnyítse a belföldi és külföldi vállalkozók számára. Ez szükségszerűen csak a hitelezővédelmi szempontok viszonylagos háttérbe szorításával volt lehetséges és ez sajnos a törvény alkalmazása során megkönnyítette a visszaéléseket.” (Az 1997. évi CXLIV. törvény általános indokolása.)

Az Európai Unióhoz történő csatlakozást előkészítő jogharmonizációs, illetve belső piaci integrációs programok módosításáról és egységes szerkezetbe foglalásáról szóló 2282/1996.(X. 25) Kormányhatározat az 1997. évre irányozta elő az Unió Társasági Jogi Irányelveinek megfelelő magyar belső szabályozás kialakítását.

Az 1. sz. Társasági Jogi Irányelv hatálya a részvénytársaságra és a korlátolt felelőségi társaságra terjedt ki. Fontos elemei voltak a nyilvánosság és bizonyos garanciális szempontok a hitelezők, a kisebbségi részvényesek, a társasági tőke és az alkalmazottak védelme érdekében. Ezzel egyezően a 2. sz. Társasági Jogi Irányelv – amely csak a részvénytársaságokat illetően tartalmazott iránymutatást – a részvénytársaságok alapításának és alaptőkéjük védelme érdekében írt elő szabályokat, s célja az alapításkor, va-

lamint az alaptőke felemelése és leszállítása során a részvényesek és a hitelezők védelme volt.

1998-ban közel nyolcezer felszámolási eljárás indult, de azok többségénél a felszámolóbiztosok már csak kiürített fantomcégeket találtak, ezért nem tudták kártalanítani a hitelezőket. A felszámolt gazdasági társaságok mintegy 80 %-a az előzőleg „lecsupasztított” vállalkozás volt, előfordult, hogy nemcsak az ügyiratokat, de még az ügyvezetőket sem lehetett megtalálni. Ugyanakkor radikálisan visszaesett a fizetési háladékot nyújtó csődeljárások száma, amelyet az alábbi táblázat jól tükröz:

Csőd- és felszámolási eljárások

(évenkénti új esetek, db.)							
Megnevezés	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Csődeljárás alatti cégek	4.169	987	189	145	80	51	48
Felszámolás alatti cégek	9.891	7.242	5.711	6.316	7.397	6.907	7.982

Forrás: IM

A felszámoló tapasztalata szerint a csődeljárások számának csökkenése több, egymást erősítő okra vezethető vissza: a felszámolási- és a bírósági eljárások hosszadalmassága miatt (a bíróságok a gazdasági jogviták 30 %-át csak egy éven túl zárják le) a hitelezők minél előbb pénzükhöz akarnak jutni, és céljuk nem a reorganizáció, hanem az adós cég gyors megszüntetése. Ugyanakkor a hitelező mindaddig nem érdekelt a felszámolási eljárás megindításában, amíg kinnlevőségének megtérüléséből többet remél megegyezéssel, mintha a felszámolási eljárás során jelentkező többi hitelezővel is osztoznia kellene a megszűnő vállalkozás vagyonából. Ez a magyarázata annak is, hogy a hitelezők tudatosan visznek csődbe olyan gazdálkodó szervezeteket, amelyek egyébként még életképesek lennének, csupán átmeneti likviditási nehézségeik adódnak. (Megjegyzem, hogy az angol büntetőjog az ilyen ténykedést csődbüntetésként bünteti.)

Ma Magyarországon, ha felszámolás indul egy cég ellen, akkor a hitelezők túlnyomó része nem jut hozzá az öt megillető jogos követeléshez. Sajnos – ellentétben a nyugat-európai országokban megszokottól – a felek, az adós és a hitelezők nem képesek megegyezni egymással és ha az adós ellen egyszer megindítják a felszámolási eljárást, az mintegy rákerül a lejtőre s az eljárás vége az, hogy megszüntetik a céget. Ez a hitelezők (általában vállalkozók) számára azért nagy probléma, mert nem elég az, hogy évekig várnak jogos követésük kielégítésére, hanem az eljárás végén – a legtöbb esetben – egy fillért sem látnak ebből.

A csőd- és felszámolási eljárás alatt álló társaságoknak az APEH-nél, a tb-nél és a VPOP-nál fennálló tartozása már az elmúlt év végén négyszázmilliárd forint volt, ugyanakkor a megtérülés esélye igen szerény: mindössze 5 % körüli. A veszteségeket azonban tovább növelik az üzleti partnereknek okozott károk, az eltűnt vagyon értéke, illetve a felszámolás költsége. Ez utóbbi igen tetemes összeg, lévén egy-egy cégre vonatkoztatva legkevesebb ötven–százezer forint, s jellemző, hogy tízből nyolc felszámolásra ítélt cég vagyontalan, tehát a felszámolási költséget nincs miből kiegyenlíteni. (Megjegyzendő, hogy azért sem, mivel a felszámoló kifizetésére létrehozott központi díjfizetési alap nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.)

Az előzőekben írtakat támasztja alá még néhány adat: a cégbíróóságokon 1989-től regisztrált négyszázezer cég közül ez idáig hetvenezer megszűnt, s jelenleg huszonötezerre tehető azok száma, amelyek – fizetéseképtelenségük miatt – önszántukból, illetve felszámolási eljárás folytán kivonulóban vannak a piacról. A fantomcégek számát legfeljebb csak becsülni lehet, az azonban bizonyos, hogy a gazdasági társaságok mintegy harmada – hozzávetőlegesen százezer – nem tett eleget mérlegbemutatói kötelezettségének a cégbíróóságoknál. Közöttük nyilván vannak olyan társaságok, amelyek hanyagságból mulasztottak, többségük azonban nem létező, meg sem található cég. E bejegyzett, ám valójában nem működő társaságok óriási károkat okoznak az államnak, a gazdaságnak, az üzleti partnereknek, és emellett veszélyt jelentenek a jogbiztonságra is.

A felszámolási eljárások végén a nyilvántartásból törölt cégek 85 %-a gazdasági társaság volt, ezen belül a betéti társaságok (bt-k) és a korlátozott felelősségű társaságok (kft-k) voltak döntő többségben.

A törvény szerint a felszámolás kezdőidőpontjától számítva a felszámolóknak zárómérleget kell készítenie. (Ehhez képest gyakorlatilag négy-öt évig elhúzódnak az ilyen ügyek.)

A felszámolás sikere nagymértékben függ az adós társaság vezetőjének együttműködési készségétől. Igen gyakran előfordul, hogy az ügyvezető nem tesz eleget a törvény szerint kötelezően rá háruló feladatoknak: a cég vagyonát nem adja át mérleg- és leltár szerint a felszámolóknak, illetve nem teszi meg az előírt, ezzel kapcsolatos nyilatkozatokat, holott az ügyvezetők tisztában vannak azzal, hogy ilyenkor a bíróság pénzbírságot szabhat ki velük szemben, vagy ha kötelezettségük elmulasztása meghiusítja a felszámolás eredményességét, büntetőeljárás is indítható ellenük.

Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT) hivatala 1998-ban indítványozta, hogy a cégbíróóságok a törvényességi felügyeleti jogkörükben kezdeményezzék a fantomcégek törlését. A cégbíróóságok első lépésként azokat a cégeket tekintették át, amelyek – a társasági törvény rendelkezései ellenére – nem helyezték letétbe éves mérlegüket. Eddig csak a kettős könyvvitelre kötelezett cégeket – azaz a jogi személyiséggel rendelkező részvénytársaságokat, korlátozott felelősségű társaságokat és szövetkezeteket – vizsgálták. (Ezek a vállalkozások az összes cég negyedét teszik ki.)

Az OIT kezdeményezése nem volt véletlen, figyelembe és alapul vette a Legfőbb Ügyészség 1998. évben lefolytatott vizsgálatának tapasztalatait. Az ügyészségek az elmúlt évben mintegy kétezer vállalkozás iratait tekintették át, főként hivatalból eljárva, esetenként pedig más hatóságok megkeresése alapján. A cégbíróóságok összességében az elmúlt félév során 3120 vállalkozást töröltek a cégnyilvántartásból, jó részét ügyészi kezdeményezésre.

Az ügynevezett fantomcégek kiirtásának nyilvánvaló haszna, hogy egyrészt a hivatalok adminisztrációját nem terhelik az amúgy sem létező cégek, másrészt az, hogy ha az eltűnt gazdasági társaság netán valahol mégis tovább működik, legalább az egyik ügyfele ellenőrizni kívánja a Cégbíróóságnál az adatait, a társaság azonnal lelepleződik.

A fentiekben a büntetőeljáráson kívüli jogalkalmazási gyakorlat tapasztalatait igyekeztem összefoglalni, nem hagyva figyelmen kívül a kialakuló piaccgazdaságban jelentkező azokat az anomáliákat sem, melyek sértették a hitelezők érdekeit. A következőkben viszont büntetőjogi aspektusból vizsgálom a témát.

*II. A hitelező érdekeinek védelme a gazdasági bűncselekmények
törvényi tényállásaiban*

„Általános tételként állítható fel, hogy minden adósnak összes hitelezőjével szemben kötelessége fizetőképességének megóvása” – írta Angyal Pál 1929-ben. Ennek alapján az adóst a hitelezőivel szemben „magánérdekét meghaladó felelősség terheli”, hiszen a vagyonának elvesztésével, vagy akárcsak jelentős mértékű csökkenésével a hitelező károsodását idézheti elő. Ez legtöbbször csak polgári jogi szankciókat von maga után, azonban abban az esetben, ha az adós „bűnös magatartására vezethető vissza fizetőkép-telensége, akkor megsértette a hitelezőknek jogi védelmét igénylő gazdasági érdekét, mely érdek a társadalmi közfelfogás szerint olyan értékes, hogy védelmét a büntetőjog eszközeivel is védeni kell.” (Angyal Pál: A magyar büntetőjog kézikönyve 5. kötet)

A közfelfogás, amelyre Angyal Pál a büntetőjogi felelősséget illetően 1929-ben hi-vatkozott, az azóta eltelt 70 év alatt nem változott, a jogi konzekvenciák ugyan időnként másként alakultak pl. a semmis szerződések megszüntetése után az eredeti állapot visz-szaállításával, illetve az állam javára történő marasztalás előtérbe kerülésével, azonban az utóbbi hat évben, amint az 1992. évi XIII. törvény, a gazdasági bűncselekményeket tartalmazó Btk. XVII. Fejezetét alapvetően módosító Novella megjelent, ismét a társa-dalmi értékítélet prioritása érvényesül, amely pedig a büntetőjogi felelősségre vonást követeli a hitelezők érdekeit sértő adósokkal szemben.

Ugyanakkor változatlan az az álláspontom, melynek többször és több helyen hangot adtam, hogy a gazdasági (és a vagyon elleni) deviáns magatartásokat illetően a büntető-jog az „ultima ratio”, azaz a végső eszköz a fenyegetettséget illetően, s ez nem ellentétes Angyal Pál véleményével sem.

A hatályos büntető törvénykönyvnek a gazdasági bűncselekményekkel foglalkozó XVII. Fejezete tizenkét törvényi tényállásával védi a hitelezők érdekeit, illetve fenyegeti szankcióval a jogsértőket. A tizenkét bűncselekmény közvetlenül vagy közvetve érinti a hitelezői érdekvédelmet.

A hitelezők érdekeit közvetlenül sértő bűncselekmények:

- Csődbüntett (Btk. 290. §)
- Hitelező jogtalan előnyben részesítése (Btk. 291. §)
- Tartozás fedezetének elvonása (Btk. 297. §)
- Hitelezési csalás (Btk. 297/A. §)
- Visszaélés csekkkel (Btk. 313. §)
- Váltóhamisítás (Btk. 313/A. §)

A hitelezők érdekeit közvetve sértő bűncselekmények:

- Számviteli fegyelem megsértése (Btk. 289. §)
- Gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének visszaélése (Btk. 298/A. §)
- Az alaptőke vagy törzstőke csorbítása (Btk. 298/B. §)
- Valótlan érték megjelölése (Btk. 298/C. §)
- Gazdasági adatszolgáltatás elmulasztása (Btk. 299. §)
- Tőkebefektetési csalás (Btk. 299/B. §)

A felsorolt bűncselekmények – témánk szempontjából – máskénti csoportosítása lehet-séges és indokolt is: vannak bűncselekmények, melyeket tettesként csak az követheti el,

aki a gazdálkodó szervezet vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, míg másokat bárki elkövetheti, tehát nem kizárólag gazdálkodó szervezet erre jogosult vezetője vagy tagja.

Az első csoportba tartozik a csődbüntett, a hitelező jogtalan előnyben részesítése stb., míg a másodikba a hitelcsalás, a váltóhamisítás, tőkebefektetési csalás stb.

Azokat a bűncselekményeket, melyeket gazdálkodó szervezet keretén belül lehet elkövetni a következőkben részletesebben is elemzem a társasági törvény rendelkezéseinek. figyelembevételével.

S ha már a büntetőjogi fenyegetettséget említettem, a gazdasági bűncselekmények kriminálstatisztikai mutatói is tartogatnak jó néhány meglepető adatot.

A bűncselekmények száma és százalékos megoszlása bűncselekmény-csoportok és egyes kiemelt bűncselekmények szerint

Bűncselekmények	1994.		1995.		1996.		1997.		1998.	
	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%
<i>Gazdasági bűncselekmények</i>	4085	1,0	5064		5409	1,2	6543	1,3	1345 4	2,2
<i>Ebből – pénzham</i>	688	0,2	775	0,2	701	0,2	901	0,2	1926	0,3
– devizabűncs	1076	0,3	827	0,2	620	0,1	612	0,1	517	0,1
– adó- és tb-csalás	183	0,0	480	0,1	531	0,1	953	0,2	5738	1,0
– vámbűncselekmény	1148	0,3	1347	0,3	1378	0,3	2000	0,4	2340	0,4

A fenti táblázat még nem sok újdonságot tartalmaz a híradásokat követők számára, mégis figyelemreméltó a pénzhamisítás, valamint az adó- és társadalombiztosítási csalások számának elmúlt évi ugrásszerű emelkedése.

A gazdasági bűncselekmények többségénél tapasztalható a növekedés, kivétel ez alól a devizabűncselekmény, összefüggésben a devizajogszabályok (elsősorban az 1995 évi XCV. törvény) liberalizálódásával. S akkor még nem szóltunk, a kriminológusok véleménye alapján, a „fehérgalléros” bűnözés körébe tartozó, a gazdasági bűncselekményekkel rokon vonást mutató intellektuális vagyoni elleni bűncselekményekről (ilyen a sikkasztás és a csalás) vagy a természetéből kifolyóan ide sorolandó hűtlen kezeléstről. Ezeknél a bűncselekményeknél 1992 évtől a töretlen és folyamatosan emelkedő számú elkövetés mutatkozik. Ugyanez jellemző az úgynevezett korrupciós bűncselekményekre is, melyeknek egy tetemes hányada a gazdasági bűncselekményekkel együtt valósul meg, igen gyakran azok eszközcselekményként.

A hitelezők érdekeit sértő gazdasági bűncselekmények száma és százalékos megoszlása

Bűncselekmények	1994.		1995.		1996.		1997.		1998.	
	Szám	%	Szám	%	szám	%	Szám	%	Szám	%
(ismertté vált bűncs.) Számveteli fegyelem megsértése (Btk. 289. §)	121	37,0	331	49,1	339	38,8	458	42,5	525	41,5
Csődbüntett (Btk. 290. §)	140	42,8	190	28,2	327	37,4	381	35,4	488	38,6
Hitelező jogt.előnyben rész.(Btk. 291. §)	9	2,7	18	2,7	13	1,5	16	1,5	10	0,8
Tartozás fedezetének elvonása (Btk. 297. §)	19	5,8	70	10,4	86	9,9	68	6,3	68	5,4
Hitelezési csalás (Btk. 297/A. §)	1	0,3	8	1,2	14	1,6	25	2,3	29	2,3
Gazd.társ. vez. tisztv. visszaél.(Btk. 298/A. §)	3	0,9	6	0,9	5	0,6	2	0,2	2	0,2
Alapítke v.törzstőke csorbítása (Btk. 298/B. §)	3	0,9	13	1,9	11	1,3	12	1,1	13	1,0
Valótlan érték megjelöl. (Btk. 298/C. §)	1	0,3	1	0,1	3	0,3	2	0,2	2	0,2
Gazdasági adatszolg. elmul.(Btk. 299. §)	-	-	17	2,5	54	6,2	101	9,4	110	8,7
Tőkebefektetési csalás (Btk. 299/B. §)	-	-	-	-	7	0,8	-	-	1	0,1
Visszaélés csekkel (Btk. 313. §)	30	9,2	20	3,0	13	1,5	8	0,7	17	1,2
Váltóhamisítás (Btk. 313/A.)	-	-	-	-	1	0,1	4	0,4	-	-
Összesen:	327	100	674	100	873	100	1077	100	1265	100

Ha a fenti táblázatot összevetjük az előzővel, amely az összes gazdasági bűncselekményt tartalmazza, azonnal szembetűnik, hogy a hitelezők sérelmére elkövetett bűncselekmények évente az összesnek – két év kivételével – még a 10 %-át sem teszik ki, különösen akkor, ha a csekkel való visszaélést és a váltóhamisítást leszámítjuk, s ezt megtehetjük, mivel ez a két bűncselekmény nem jellemző elkövetési forma a gazdasági társaságokra.

A hitelezői érdekeket sértő bűncselekményekkel kapcsolatos feljelentések alacsony száma arra vezethető vissza, hogy a közvetlen üzleti partnerek nem mindig ismerik fel a sérelmükre elkövetett visszaélést, és ha mégis, akkor sem terelik az ügyet büntetőjogi útra, mivel alapvető érdekük a vagyoni sérelem megszüntetése, s nem az – enyhén szólva rosszhiszemű – üzlettárs megbüntetése.

III. Az 1997. évi CXLIV. tv. (Gt.) leglényegesebb változásai a hitelezővédelem szempontjából

1. Az előtársaság intézményének bevezetése (Gt.14–15. §).

2. Az alapításkori alap- illetve törzstőke minimumának felemelése: kft. esetében 3 millió Ft. [Gt.124. § (4) bekezdés], rt. alapításánál 20 millió Ft.[Gt. 03. § (1) bekezdés] azzal, hogy a pénzbetétek összege egymilliónál, illetve tízmilliónál nem lehet kevesebb.

3. A társaságok törvényes képviselőinek, a vezető tisztségviselők feladatkörének pontosítása [Gt. 21. § (1) bekezdés, illetve Gt. 9. és 40. §].

4. A könyvvizsgáló szerepének növekedése, a részvénytársaságoknál a könyvvizsgáló és az alapítók felelősségének szigorodása [Gt. V. Fejezet 1.Cím, illetve Gt. 08. (1) és (2) bekezdés, és 209. §].

5. Az apport felülrértékelésének következményei (Gt.128.).

6. A felügyelő-bizottság felelősségének újra szabályozása [Gt. 38. § (4) bekezdés].

7. A felelősség érvényesítése a társaság megszűnése esetén (Gt. VI. Fejezet).

8. A gazdasági társaság átalakulásával járó kötelezettségek harmadik személyek irányában (Gt. VII. Fejezet).

9. A konszernjog szabályainak kiterjesztése (Gt. XIV. Fejezet).

Az új társasági törvény hitelezővédelmi szabályai ugyan generális rendelkezések, mégis az egyes társasági formáknál specialitások jelentkeznek, ezért is indokolt a különböző szervezeti formák átalakulásának áttekintése.

A gazdasági társaságok jogában formakényszer van (mondhatni érvényesül a gazdasági formák numerus claususa), s a törvény a gazdasági társaságok öt formáját szabályozza: a közkereseti és a betéti társaságot, a közös vállalatot, a korlátolt felelősségű társaságot, valamint a részvénytársaságot.

A gazdasági társaságok tagjaiktól elkülönülő jogalanyisággal rendelkeznek.

A gazdasági társaságok csoportosíthatók a szerint, melyek rendelkeznek jogi személyiséggel, ezek a közös vállalat, a kft. és a rt., míg mások bár önálló jogalanyként működnek, de nem jogi személyek. Ilyen a közkereseti- és a betéti társaság.

A magyar piacgazdaság szerkezete már viszonylag hasonló az európai piacgazdaságokéhoz: a GDP 80 %-át a magánszektor állítja elő. A korábbi, a hetvenes-nyolcvanas években alakult gazdasági munkaközösségek, kisszövetkezeti szakcsoportok stb. betéti- vagy korlátolt felelősségű társasági formákra váltottak. A 2200 állami vállalat 95 %-a részvénytársasággá, illetve korlátolt felelősségű társasággá alakult át. Igen ám, de közben mintegy ötszáz volt állami vállalat kézen-közön eltűnt: csődbe ment vagy felszámolták. (Az ÁPV Rt-nél jelenleg már alig 360 cég van, ezek egy része már-már privatizált, más része még állami kézben maradt vállalat.)

A szövetkezeti forma is hasonló változásokon ment át: az 1992. évi I. törvény rendelkezései eredményeként a szövetkezetek egy jelentős része szintén részvénytársasággá vagy korlátolt felelősségű társasággá alakult át.

Így tehát állíthatjuk, hogy a magyar vállalati szféra uralkodó intézményévé egyértelműen a gazdasági társaság vált. Ez a viszonylag gyorsan lezajló folyamat azonban nem volt mentes, és ma sem mentes a különböző negatív jelenségektől.

A vállalkozás joga lényegében alkotmányos szabadságjog, amely szinte korlátlan alanyi jogot jelent rendeltetészerű joggyakorlás esetén. A vállalkozás szabadsága alkotmányos alapvének érvényesülése során – az egyes jogszabályok szintjén – ugyanakkor biztosítani kell más érdekek védelmét is azért, hogy pl. a társasági jog bizonyos korlátot szabva a vállalkozói autonómiának, ne teremtsen monopóliumokat, s így védje a kisebbségi tulajdonosok, a hitelezők és mások érdekeit is. Az előzőekben említett alkotmányos szabadságjog diszfunkcionális gyakorlása jelenti a feketegazdaság egyik megjelenítési formáját. Ezért a gazdasági élet biztonsága megköveteli, hogy az üzleti életben csak törvényesen létrejött és jogszerűen működő gazdálkodó szervezetek vegyenek részt.

IV. Az új Gt. rendelkezései és a gazdasági bűncselekmények törvényi tényállásai

A büntető törvénykönyv gazdasági bűncselekményeket magába foglaló XVII. Fejezetének törvényi tényállásai szinte kivétel nélkül keretdíszpozíciók, azaz belső tartalmukat nem büntetőjogi, hanem különböző gazdasági jogszabályok határozzák meg. Az előzőekben már áttekintettük az új társasági törvénynek hitelezővédelmi szempontból leglényegesebb változásait, ezután pedig e változásoknak a témánk szempontjából érintett bűncselekményekkel való összefüggését vizsgáljuk, úgy is, mint keretkitöltő rendelkezések hatását a büntető-jogalkalmazásra.

1. A gazdasági társaság belső működésével kapcsolatos büntetőjogi törvényi tényállások

Az előző fejezetben már említettem, hogy a gazdasági társaság tagjaitól elkülönülő jogalanyisággal rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy, hogy a társaság belső viszonyaiban a tagok személyében történő változástól függetlenül megőrzi jogalanyiságát, tehát társaság egyrészt saját tagjaival is polgári jogi jogviszonyba kerülhet, másrészt a tagok és a társaságnak a kívülállókval való jogviszonyai teljesen elkülönülnek egymástól. Ebből következően, miután a társaság tagjai nem kötelezettjei a gazdasági társaság által vállalt kötelezettségeknek, különböző garanciális rendelkezések beépítése vált szükségessé az új társasági törvénybe. Ezt elsősorban az alapítói vagyon minimumának felemelése teremtette meg. (A társasági vagyon két részből tevődik össze: az alapítói vagyonból és társaság működése során szerzett vagyonból, mely a nyereség fel nem osztott részét jelenti.)

A gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének visszaélése vétsége (Btk. 298/A. §) a társaság tagjának a társaság vagyonát illető történő tévedésbeejtő magatartásával valósul meg. Pl. a társaság valós vagyoni helyzetéről hamis tájékoztatás adásával, vagy mérlegadatokat elhallgatásával. Korábban csak a társaság létrejöttével beszélhettünk a társaság vezető tisztségviselőjéről, illetve a társaság vagyonáról. A gazdasági társaság pedig a cégjegyzékbe való bejegyzéssel – a társasági szerződés megkötésének, részvénytársaságnál az alapszabály elfogadásának időpontjára visszamenőleg – jött létre, azaz ex tunc hatállyal. Miután az új Gt. bevezette az előtársaság intézményét (Gt. 14–15. §) a gazdasági társaság jelenleg a bejegyzéssel, mégpedig a bejegyzés napján jön létre, azaz a bejegyzés ex nunc hatályú. Az előtársaság alapvetően a létrehozandó társaság szabályai szerint működik, tehát már vannak szervei, a társasági szerződésben kijelölt vezető tisztségviselői, akik már a cégbejegyzésig sem a saját vagy az alapítók nevében járnak el, hanem a gazdasági társaság nevében és javára. A vezető tisztségviselő már az előtársaság vagyoni helyzetét illető tévedésbeejtéssel is megvalósíthatja a bűncselekményt.

Ezzel a bűncselekménnyel szoros összefüggésben áll az *alaptőke vagy törzstőke csorbításának büntette* (Btk. 298/B. §). Ezt a bűncselekményt csak a részvénytársaság, illetőleg a korlátolt felelősségű társaság azon vezető tisztségviselője követheti el, aki a társaság alaptőkéjét, illetve törzstőkéjét részben vagy egészen elvonja. Megjegyzem, hogy a részvénytársaság alaptőkéje, illetve a korlátolt felelősségű társaság esetében a törzstőke rendszerint nem azonos a társaság vagyonával: nem tartalmazza a társaság működése során szerzett vagyonnövekményt. Az alaptőke, illetve a törzstőke leszállításának processzuális szabályait a Gt.258–266. §-ai, valamint a Gt.166–167. §-ai tartal-

mazzák, mely rendelkezésekből kiemelendő, hogy ehhez az aktushoz a közgyűlés, illetve a taggyűlés határozata szükséges, és rt. esetben a húszmillió forint alaptőke, kft. esetben pedig a hárommillió tőrstőke tovább nem csökkenthető, éppen a társaságok hitelezőinek védelme érdekében. A bűncselekmény elkövetési magatartása a Gt. előbb említett rendelkezéseinek megszegése, mivel jogtalan az az elvonás, amelyre a társasági törvény nem nyújt legális lehetőséget.

Az előzőekben tárgyalt két bűncselekmény csak akkor valósul meg, ha súlyosabb büntetéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetése nem állapítható meg, már pedig a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének visszaélése vétségénél a csalás, az alaptőke vagy tőrstőke csorbitása bünteténél a sikkasztás, vagy a hűtlen kezelés büntetéként törvényi tényállásának keretei között értékelhetők a jogsértő magatartások. Ha viszont az alaptőke vagy a tőrstőke jogtalan csorbitása a társaság fizetőképzetlenségét idézi elő, s ez által a hitelezők kielégítését részben vagy egészben meghiúsítja, a csődbüntett megállapítására nyílik lehetőség.

A büntetőjogi felelősséget megelőzheti azonban – amennyiben szándékos turpis magatartás nem áll mögötte – a gazdasági társaság kötelező átalakulása, melyet a Gt. 61. §-a ír elő: kötelező a gazdasági társaság átalakulása más gazdasági társasággá akkor, ha a társaság a számviteli törvény szerint készített beszámolójának adatai alapján egymást követő két évben nem rendelkezik legalább a társasági formára kötelezően előírt jegyzett tőkéjének megfelelő összegű saját tőkével és a társaság tagjai (részvényesei) a második beszámoló elfogadásától számított három hónapon belül nem gondoskodnak a szükséges tőke biztosításáról. Ha a társaság nem tesz eleget ezen törvényes előírásnak a cégbíróság törvényességi felügyeleti jogkörében ezt kikényszerítheti, végső soron a céget megszüntnek nyilváníthatja.

Az úgynevezett tőke-visszapótlási kötelezettség a hitelezők számára mindenképpen előnyös, viszont ez csak akkor működik, ha azok a gazdasági szervezetek, (főként kft-k), amelyek felélték tőrstőkéjüket, az éves beszámolójukat legkésőbb a tárgyévet követő év május 31-ig a cégbírósnál letétbe helyezik, illetve ha a cégbíróságok következetesen szankcionálják ennek elmulasztását.

Az új Gt. a tagoknak társaság vagyonához történő reális hozzájárulásában megtestesülő érdek fokozottabb védelmét kívánta elérni, s ezt igyekezik a Btk. is büntetőjogi eszközökkel biztosítani. Az ezév március hó 1. napjával hatályba lépett 1998. évi LXXXVII. törvény (Btk. Novella) módosította és kiegészítette a *valótlan érték megjelölése büntetéként törvényi tényállását (Btk. 298/C. §)*.

A Gt. általános szabályai csak annyit mondanak ki, hogy a nem pénzbeli hozzájárulást szolgáltató tag a hozzájárulás szolgáltatásától számított öt éven át felel a gazdasági társaság irányában azért, hogy az apportjának értéke nem haladja meg a szolgáltatás idején fennálló forgalmi értéket. Az apport túlértékelése tehát általános jelleggel tilos. (Más a helyzet viszont az alulértékeléssel, mert az a hitelezők érdekeit nem sérti.)

A Gt. 12. § (3) bekezdése pedig arról szól, hogy – a törvény kifejezetten ellentétes rendelkezése hiányában – a tagok úgy is megállapodhatnak, hogy az apportjuk értékét a könyvvizsgáló által megállapított értéknél alacsonyabb értékben állapítsák meg. Ez azonban csak könyvvizsgálói közreműködéssel lehetséges és valamennyi tag beleegyezése szükséges az alulértékeléshez. Tehát a tagok a magánvagyonukkal saját elhatározásuk, belátásuk szerint rendelkezhetnek, a hitelezők érdekeit csak az sérti, ha a könyvvizsgáló által megállapított értéknél magasabb értéket határoznak meg. Ezt viszont tiltja a Gt. és büntetni rendeli az idézett 298/C. § (1) bekezdése!

Vannak azonban olyan esetek, amikor a társaságot alapítók nem a magánvagyonukról rendelkeznek, s ezek azok az esetek, amikor törvény ellentétes rendelkezést tartalmaz, amelyre az előzőekben a figyelmet felhívtam. Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 108. § (3) bekezdése mondja ki azt, hogy az államháztartás alárendszereihez tartozó, illetve az állami, önkormányzati tulajdonban álló vagyon nem pénzübeli hozzájárulásként gazdasági társaság, egyesülés, illetve közhasznú társaság részére történő szolgáltatáskor csak a könyvvizsgáló által megállapított értéken vehető figyelembe.

A Btk. 298/C. § (2) bekezdése a közérdeket védi a közvagyonnal való visszaélések elkerülése érdekében.

Megjegyzem, hogy e bűncselekmény elkövetői nem csupán a társaság tagjai lehetnek. A társasági szerződés megkötése során mások is közreműködhetnek az apport irreális értékelésében, így pl. a könyvvizsgáló, akinek szerepe és felelőssége jelentősen megnövekedett.

Viszont a könyvvizsgáló nem marad egyedül a felelősség viselésében, mivel a régi Gt.-hez képest az új Gt. igyekszik jobban kihangsúlyozni a vezető tisztségviselőkkel és a felügyelő-bizottságokkal szembeni fokozott elvárhatóságot.

2. Az új Gt. szabályai és a hitelezők érdekeit sértő bűncselekmények

Előrebocsátom, hogy a társasági törvény a hitelezők érdekeinek védelme érdekében elsősorban a gazdasági társaságok alapításával, működésével, a társaságok átalakulásával megszűnésével kapcsolatosan tartalmaz új rendelkezéseket abból a feltevésből kiindulva, hogyha a társaságok a korábbiaknál konkrétan, sok tekintetben szigorúbb szabályokat betartják, ezzel várhatóan a társaságok kifelé, harmadik személyek irányában is felelősségteljesebben működnek, egyszersmind csökken a hitelezők kockázata.

Jogos igényük a gazdálkodó szervezettel kapcsolatba kerülő úgynevezett érdekhordozóknak, tehát az üzleti partnereknek, a hitelezőknek, s nem különben a munkavállalóknak, hogy a társaság vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről rendszeresen és folyamatosan megbízható, valósághű információkat kapjanak. Természetesen ezt igénylik a társaság tagjai, a felügyelő-bizottság és a társaság ügyvezetése is. Ez az érdek hívta életre a korszerű számviteli rendszert, melynek alapvető szabályait a számvitelről szóló – többször módosított – 1991. évi XVIII. törvény (Szt.) tartalmazza.

A gazdasági társaságoknál a könyvvizsgáló alapfeladata a számviteli törvény szerinti beszámoló valóságának ellenőrzése, mivel a könyvvizsgálót a társaság érdekeit is szolgálja, ugyanakkor fontos közérdekvédelmi intézmény is.

A számviteli rend megtartása büntetőjogi védelemre szoruló jogvédele érdekében is megfogalmazódott a *számviteli fegyelem megsértése vétségének* (Btk. 289. §) törvényi tényállásában. Jelenleg hazánkban – a gazdasági bűncselekmények között – ez a leggyakrabban ismertté vált bűncselekmény. (Az elmúlt évben közel 42 %-a az összesnek!).

Helytálló Kránitz Mariann megállapítása: „Ez törvényi tényállás képezi minden félérgalléros bűncselekmény gyökerét, hiszen erre – az olykor spontán, olykor viszont direkt szándékkal megvalósított – fegyelmetlenségre épül a félérgalléros bűnözés maga.” (Kránitz Mariann: A „félérgalléros” bűnözés Magyarországon az ezredfordulón. Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok XXXVI. OKkRI Bp. 1999. 48. p.)

Nyilvánvalóan ez a felismerés ösztönözte a társasági törvény kodifikátorait a Gt. 42. §-ában megfogalmazott azon kötelezettségekre, amely szerint rt. esetében mindig, kft.-nél

pedig, ha a tőzrstőke az ötvenmillió forintot meghaladja, valamint az egyszemélyes kft-nél a gazdasági társaság a számviteli törvény szerinti beszámoló valóságát és jogszabályszerűségét könyvvizsgálóval köteles ellenőriztetni. Ha a könyvvizsgáló megítélése szerint a gazdasági társaság vagyonának jelentős mértékű csökkenése várható, köteles kérni az ügyvezetéstől a köz-, illetve a taggyűlés összehívását, és ha erre nem kerül sor, avagy ha a legfőbb szerv a törvényes döntéseket a hitelezők védelmében nem hozza meg, a könyvvizsgálónak a cégbírárságot kell értesítenie [Gt. 44. § (2) bekezdése].

Itt jegyzem meg, hogy csak 2001 közepén vizsgálhatják a cégbírárságok, betartják e náluk a bejegyzett cégek azt a szabályt, hogy át kell alakulniuk más cégformába, vagy fel kell emelniük a tőkéjüket, ha az két egymást követő veszteséges év nyomán immár nem éri el a cégformára előírt minimumot (részvénytársaságnál a 20 millió, Kft-nél a 3 millió forintot). Viszont már 2000-ben számon kérhetik az új társasági törvény szerint működőknél azt az előírást, hogy ha a saját tőkéjük – ugyancsak veszteség miatt – a jegyzett tőke kétharmada alá csökken, le kell szállítaniuk a jegyzett tőkét.

Aki veszi a fáradságot, és alaposan áttanulmányozza a társasági törvény rendelkezéseit még több helyen találkozik a számviteli törvényből fakadó különböző kötelező előírásokkal, melyek közül már csak kettőt említek: gazdasági társaság átalakulásakor a tagoknak rendelkezésére kell állnia a vagyonmérleg-tervezetnek és garanciális szabály az is, hogy azt a vagyonleltár-tervezettel együtt – külső szakértővel – ellenőriztetniük kell (Gt.62–63. §).

A számviteli fejelem megsértésének vétsége és a *csődbüntett* (Btk. 290. §) szorosan kapcsolódik egymáshoz. Talán meglepő, hogy míg a csődeljárások száma évről-évre csökken, addig a csődbüntett miatt indult eljárások száma emelkedik, s az elmúlt évben már az összes ismertté vált gazdasági bűncselekmény közel 39 %-át adták. A statisztikai adatok alapján azonban megállapítható, hogy leggyakrabban az ügynevezett adminisztratív csődbüntett, a felszámolás eredményének megghiúsítása [Btk. 290. § (5) bekezdése] miatt indult büntetőeljárás, míg a klasszikus esetek, mint a fedezetelvonó [Btk. 290. § (1) és a család csőd Btk. 290. § (3) bekezdése] nagyságrenddel kevesebbser került bíróság elé. Anélkül, hogy a csődbüntett törvényi tényállásának mélyebb elemzésébe bocsátkoznék ennek igen egyszerű a magyarázata, ha visszaidézzük a felszámolási eljárások csődeljárásokéhoz képest aránytalanul magas számát, s azt, hogy a csődbüntettnek ez a fordulata azáltal valósul meg, hogy az elkövető, azaz a gazdasági társaság erre köteles ügyvezetője a számviteli törvényben előírt beszámolási, leltárkészítési vagy egyéb tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget a megadott határidőre, illetve azt követően sem.

Ez a felelősség akkor is fennáll, ha a csőd vagy az azt követő felszámolási eljárás nem feltétlenül róható fel a társaság vezető tisztségviselőinek. Ugyanakkor a felszámolás mégis a társaság megszűnésének olyan módja, amelynél a hitelezők gyakran kielégítetlenül maradnak.

A csődtörvény nem határoz meg értékhatárt. Ez nem egyedi rendelkezés, a nyugat-európai csődtörvényekben sincs ilyen limit. Valóban előfordul, hogy már néhány tízezer forintos tartozás miatt is kezdeményeznek idehaza felszámolási eljárásokat. Még sem emiatt válnak a cégek fizetéképtelenné, hanem a gazdálkodásuk ad alapot erre.

A nemzetközi társasági jogban általános hitelezővédelmi tendencia, hogy a felszámolás az adott társaságnál vezető tisztséget betöltő személyek jövőbeli tisztségviselői lehetőségeit korlátozza. A Gt. 23. § (3) bekezdése ezt a korábban is korlátozó rendelkezést – hitelezővédelmi szempontokra figyelemmel – tovább szigorította azzal, hogy a társaság fizetőképzettségének jogerős bírósági megállapítását követően a felszámolt gazdaság

vezető tisztségviselője három évig (ez az időtartam a régi Gt-ben két év volt) nem lehet más gazdasági társaság vezető tisztségviselője, ha a felszámolást elrendelő jogerős bírói végzés meghozatalának napját megelőző két évben legalább egy évig a felszámolásra került társaságnál vezető tisztségviselő volt.

A hitelező jogtalan előnyben részesítésének vétsége (Btk. 291. §) szintén a hitelezők érdekeit védi azzal, hogy büntetéssel fenyegeti azt, aki egyes jogos hitelezői igények kielégítésével más, szintén jogos hitelezői igények kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja. Ezt a bűncselekményt ugyanúgy elkövetheti az, aki a gazdálkodó szervezeten belül jogosult rendelkezni a társaság vagyonával, így a vezető tisztségviselő, mint a felszámolási eljárás elrendelése után a felszámoló biztos, vagy végelszámolás esetén a végelszámoló.

A társaságok gazdasági tevékenységéhez kapcsolódó, bárki által megtekinthető közhitelű nyilvántartások iránti bizalmat védi a gazdasági adatszolgáltatás elmulasztása vétségének (Btk. 299.) törvényi tényállása. A Gt. 26. § (1) bekezdése az ügyvezetés kötelezettségévé teszi a közhiteles cégnyilvántartás részére az 1997. CXLV. törvény (Ctv.) 3. § (1) bekezdésében előírt adatok szolgáltatását. A társaság alapításának, a társasági szerződés módosításának, s általában a Ctv. szerint cégjegyzékbe bejegyzendő jogoknak, köteleességeknek, jogi tényeknek és egyéb adatoknak, illetve ezek változásának az illetékes cégbírósághoz való bejelentése a vezető tisztségviselők feladata. Megjegyzendő azonban, hogy a cégnyilvántartáson kívül közhitelű nyilvántartás még a földhivatalnál vezetett ingatlan-, valamint a Magyar Országos Közjegyzői Kamaránál vezetett zálogjogi nyilvántartás is, valamint a Közlekedési Főfelügyeletnél vezetett hajórajstrom, melyek részére az adatok szolgáltatása szintén a vezető tisztségviselők kötelessége.

A gazdasági adatszolgáltatás elmulasztásának vétsége csak szándékosan követhető el, viszont a gondatlan kötelezettségmulasztás miatt, illetve a késedelmes, vagy a hibás teljesítés következtében bekövetkezett károkért valamennyi vezető tisztségviselő korlátlanul és egyetemlegesen felel, a Gt. 26. § (2) bekezdése alapján.

A következőkben – a teljesség kedvéért – még említésre méltó három olyan hitelezői érdeket sértő bűncselekmény, amelyek ugyan gazdasági társaság keretein belül vezető tisztségviselő vagy a társaság bármely tagja egyaránt elkövethet, de ugyanúgy bármely önálló gazdasági tevékenységet folytató, tehát szervezeten kívüli személy is. Ezek a tartozás fedezetének elvonása (Btk. 297. §), a hitelezési csalás (Btk. 297/A. §), valamint a tőkebefektetési csalás (Btk. 299/B. §).

Közös jellemzőjük az előzőleg említetten kívül, hogy elkövetőik meglehetősen triviális támadást intéznek a hitelezői, kisbefektetői érdekek ellen, melyet az Gt. szigorúbb rendelkezései sem képesek kivédeni. A tőkebefektetési csalást illetően annyit meg kell még jegyezni, amennyiben a társaság vezető tisztségviselője bír rá másokat tőkebefektetésre vagy a befektetés emelésére a gazdálkodó szervezet vagyoni helyzetéről valótlán adat közlésével vagy híresztelésével, illetve adat elhallgatásával, ezt a bűntettet követi el, s nem a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének vétségét (Btk. 298/A. §), amely enyhébben büntetendő (szubszidiaritás).

V. Összegzési javaslatok

Meggyőződésem, hogy a gazdasági bűncselekmények törvényi tényállásainak értelmezéséhez, majd megfelelően történő alkalmazásukhoz elkerülhetetlen a háttérjogszabá-

lyok ismerete. Miután a felelősségi jog problémái messze túlnyúlnak a gazdasági jogrendszeren, egyet kell értenünk Sárközy Tamás figyelemfelhívásával: „a gazdasági büntetőjog és a gazdasági jog szemléletmódja között jelentős eltérések mutatkoznak, és ez jogbizonytalanságra vezet.” (Sárközy Tamás: A gazdaság joga, mint az Európai Unióhoz való csatlakozás hajtóereje. Gazdaság és Jog. 1998. 7–8. 15. p)

Minden bizonnyal mutatkozhatnak különbségek egy-egy jogsértő cselekmény megítélését illetően a büntető- és a gazdasági jogászok szemléletmódjában is, azonban a jogbizonytalanságnak több és igen egyszerű eredője van:

- közhely, de igaz, hogy a teljes gazdasági jogrendszer átalakítása igen rövid idő alatt történt, s ehhez tömegével jelentek meg a gazdasági, majd azokat követve a gazdasági büntetőjogszabályok, amelyek „dömpingje” mellett, gyakoriak voltak a módosítások is. Nyugodtan állítható, hogy még gyakorlott jogalkalmazók sem voltak képesek ezek elsajátítására, elmélyült tanulmányozására, majd alkalmazására;
- maguk a gazdasági élet szereplői sem voltak felkészülve a változásokra, „nyakukba szakadt” a piacgazdaság különböző lehetőségekkel, amelyekkel jól vagy rosszul, gyakran azokkal visszaélve éltek, nem igazán tudták eldönteni melyik gazdasági társasági forma felel meg vállalkozásaiknak. A kisbefektetők naivitását több vállalkozás, elsősorban legálisan tűnő pénzügyi intézetek használták ki, s okoztak ezekkel személyes tragédiákat;
- az eljárások elhúzódása, amely vitathatatlanul veszélyezteti a jogbiztonságot, nemcsak az új jogszabályokban való eligazodást illetően még kellő jártassággal nem rendelkező jogalkalmazók bizonytalankodására vezethető vissza, hanem a piac szereplőinek szándékos vagy gondatlan magatartására, mint arra e tanulmányunk elején utaltunk is;
- a piacgazdálkodásra való áttéréssel természetesen megjelenő „vadhajtások”, mint a feketegazdaság és a fehérgalléros bűnözés, visszaszorítására és megelőzésére irányuló törekvések túlszabályozást eredményeztek, újabb és újabb joghézagokat teremtettek, s e mellett olyan provizórikus törvényi tényállásokat szültek, mint pl. a Munkanélküliek Szolidaritási Alapjába fizetendő munkaadói és munkavállalói járulékfizetési kötelezettség megszegése (Btk. 310/A. §);
- a joghátrányok differenciáltsága nem kellően megoldott, mivel késik a szabálysértési jognak a gazdaság deviáns cselekményeire is kiterjedő megújítása.

Csak reménykedni lehet abban, hogy már a közeli jövőben valóra válnak mindazok a feltételek, melyeket Sárközy Tamás imént idézett tanulmányában szükségesnek tartott ahhoz, hogy a gazdasági jogalkalmazás – ide értve a büntető jogalkalmazást is – terén javuljon a helyzet. Ehhez feltétlen szükséges a jogalkotási hullám csillapodjon, a kodifikátorok várják meg és gyűjtsék a jogalkalmazók egy-egy gazdasági rendelkezés módosítását igénylő tapasztalatait, s ne hétről-hétre jelentessenek meg változtatásokat különféle elméletekre vagy még általánosnak nem tekinthető, elszigetelt negatív jelenségekre reagálva.

Ugyanakkor – egyetértve Borbélyné Kovács Jolán javaslatával – „a Cstv-ben szabályozni kell az ügyészi fellépést, fellebbezési, vagy kifogási joga biztosítását.” (Borbélyné Kovács Jolán: Feketegazdaság és a társasági törvény reformja. Gazdaság és Jog 3/1997. 11. p)

Teljes mértékben igazat kell adnunk Tóth Mihály kodifikációt bíráló megállapításainak, amikor azt írja: „...Nem biztos pedig még az sem, hogy az igazolható büntetési (megelőzési) törekvések egyet kell jelentsenek újabb és újabb normák megalkotásával.” Valamint javaslatával: „Érdemes lenne alaposan végiggondolni, vajon új bűncselekmények permanens alkotása helyett nem lenne-e olykor járhatóbb (és egyszerűbb) út korábbi bűncselekmények módosítása, minősített eseteik kiegészítése, esetleg a büntetőjog elméletében még élő, de a gyakorlatban egyre inkább elfeledett hivatkozó diszpozíciók alkotása.” (Tóth Mihály: Újabb szempontok a gazdasági bűncselekmények értelmezéséhez. IM. Kiadványa Bp. 1998. 9. p)

Ezzel csökkenhet a távolság a jogalkotás és a jogalkalmazás között!

Várhatóan felgyorsulnak a különböző eljárások (cégbírósági, bírósági peres és nem peres, valamint a büntetőeljárások), ha a gazdálkodók és a gyakorló jogászok egyaránt értően alkalmazzák a hatályos jogszabályokat, melyhez igyekeztem hozzájárulni jelen dolgozatommal magam is.

Felhasznált irodalom

Angyal Pál: A csalárd és vétkes bukás. A magyar büntetőjog kézikönyve. 5. kötet. Bp. 1929.

Borbélyné Kovács Jolán: Feketegazdaság és a társasági törvény reformja. Gazdaság és Jog 1997. évi 3. sz. 6-11. p.

Kránitz Mariann: A „fehérgalléros bűnözés” Magyarországon az ezredfordulón. Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok XXXVI. Bp. 1999. 35-54. p.

Sárközy Tamás: Az új társasági törvény és az Európai Unióval kapcsolatos Jogharmonizációs következmények. Gazdaság és Jog 1998. évi 1. sz. 3-5. p.

Tóth Mihály: Újabb szempontok a gazdasági bűncselekmények értelmezéséhez. IM. Kiadvány Bp. 1998.

BÉLA KERESZTY

PROTECTION OF CREDITORS IN THE PENAL LAW AND
THE NEW LAW ON BUSINESS COMPANIES

(Summary)

In Hungary, the Law on Business Companies of 1988 has legitimated the private property and the private enterprises – but the protection of creditors remained insufficient. The new law of 1997 has tried to eliminate this weakness – among others.

Before the adoption of the new law, several new offences were inserted into the Criminal Code, which aimed to protect the creditors as during the transition to market economy – mainly the bankruptcy and liquidation procedures – have emerged a lot of abuses, which are to be sanctioned by the penal law.

The new Law on Business Companies introduced more rulings which serve better the interests of creditors than the debtors. These ruling are important, even in the application of penal law regulations for the economic offences – so their analyse was to be extended to the legislation on the business activities.